

Gedeputeerde Staten van Overijssel
Ter attentie van secretariaat eenheid Ruimte en Bereikbaarheid
Postbus 10078
8000 GB Zwolle

Haaksbergen, 11 maart 2024

Betreft: Zienswijze Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), de bijbehorende Omgevingseffectrapportage (OER fase 2a) en de aanpassing van de Omgevingsverordening

Geachte dame en heren,

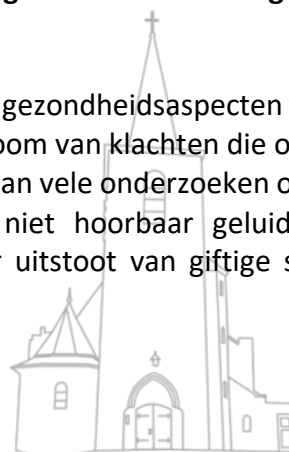
Hierbij ontvangt u de zienswijze van Stichting Tegenwind Haaksbergen namens bezorgde inwoners van Buurse dorp en het Buurser buitengebied op Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE), de bijbehorende Omgevingseffectrapportage (OER fase 2a) en de aanpassing van de Omgevingsverordening.

1. Algemeen

a. Zoals bekend zijn er op dit moment geen normen voor de bouw van windturbines. Deze landelijke normen worden naar verwachting eerst vanaf juli 2025 definitief. Door de concept-normen als uitgangspunt te kiezen voor de OER fase 2a, de PPE 2024 en de Omgevingsverordening (par. 4.11.2), is het volledige windbeleid van de provincie en de hieruit voortvloeiende stukken op drijfzand gebaseerd. Temeer omdat er een alternatief was. De provincie had eigen normen kunnen stellen ('actueel en deugdelijk') en heeft dat niet gedaan. Naar ons idee is het dan ook onrechtmatig om initiatieven voor de bouw van windturbineparken in behandeling te nemen. **We vragen (én adviseren) GS te wachten op de definitieve landelijke normen alvorens vervolgstappen te zetten.**

b. Het proces om te komen tot bovengenoemde documenten is niet zorgvuldig geweest. Het RES-proces zoals dat doorlopen zou worden is sterk vertraagd en nog niet afgerond. De 'samenwerking' met gemeenten is geheel gebaseerd op de juridisch niet bindende RES 1.0. De RES 1.0 zijn bestuurlijke afspraken die bestuurders vanwege de aard ervan ook weer kunnen herzien. Bijvoorbeeld omdat er nieuwe inzichten ontstaan. Het gedrag en de houding van het provinciebestuur in de samenwerking met gemeenten is als niet-democratisch en koloniaal te kenschetsen. De gemeenten zijn voortdurend verrast door beleidswijzigingen, het RES-proces is niet doorlopen zoals was afgesproken en er is (en wordt) ongeoorloofde druk uitgeoefend op gemeentebesturen. Het provinciaal bestuur zet gemeenten in dit proces letterlijk weg als 'lagere' overheden en dreigen voortdurend de regie over te nemen wanneer gemeenten niet (snel genoeg) meewerken en aarzelingen hebben. **Wanneer gewacht wordt op de landelijke normen, zoals wij hierboven voorstellen, is er tijd genoeg de relatie met de gemeenten te herijken en te normaliseren. Wij roepen hiertoe op.**

c. Er zijn veel zorgen bij de inwoners van Overijssel over de gezondheidsaspecten van de bouw van windturbines. Dat dit niet onterecht is blijkt uit de stroom van klachten die omwonenden rapporteren bij bestaande windparken en de uitkomsten van vele onderzoeken op dit terrein. Het gaat zoals bekend om hinder van hoorbaar en niet hoorbaar geluid en daaruit voortvloeiende gezondheidsklachten, en de zorgen over uitstoot van giftige stoffen zoals

Bisfenol B. Op dit moment ondervinden al zo'n 28.000 omwonenden in Nederland ernstige hinder door windturbines (Cie. MER 24 januari 2024). Het provinciebestuur legt deze zorgen naast zich neer. Op geen enkele manier toont zij zich bewust, ontvankelijk, inlevend voor de zorgen die er bij omwoners leven. In de genoemde stukken wordt er zijdeling op in gegaan maar leidt het op geen enkele manier tot aanpassing van beleid. Het doel heiligt de middelen. Het provinciebestuur heeft een zelf gedefinieerde 'heilige' taak en is vastbesloten deze uit te voeren. Het provinciebestuur voelt de tijdgeest niet aan en gaat volledig voorbij aan de lessen die geleerd zijn (of moeten worden) uit de toeslagenaffaire en het aardbevingsdossier. In het handelen van GS ontbreekt 'De menselijke maat'. Het recente rapport van de parlementaire enquête fraudebeleid en dienstverlening 'Blind voor mens en recht' gaf het al aan: 'Het kan zo weer gebeuren'. Gezien de onzekerheden rondom gezondheidsschade dient GS het (grondwettelijke) voorzorgsbeginsel toe te passen. Wij wijzen erop dat door het bewust niet toepassen van dit beginsel persoonlijke aansprakelijkheid van bestuurders ontstaat. **Wij roepen het provinciebestuur op het voorzorgsbeginsel toe te passen, eerst grondig onderzoek te verrichten op het gebied van de gezondheid van omwonenden, en pas op de plaats te maken met het windbeleid.**

d. Lokaal eigendom wordt door GS gepresenteerd als een middel om lokaal zeggenschap over een energieproject te realiseren en om de lasten en lusten eerlijk te verdelen. Dit lijkt sympathiek: degene die de lasten ervaart kan ook de lusten ervaren. Echter: de nadelige gevolgen (lasten) voor omwonenden (10 maal de tiphoogte) bestaat uit gezondheidsproblemen die ontstaan uit de ervaren hinder. Gezondheid vertalen in financiële termen en daar (vooraf?) compensatie voor afspreken is op zijn minst curieus te noemen. We zien in andere casussen wel dat achteraf schadesommen worden toegekend via rechtelijke uitspraken. Maar vooraf gezondheidsschade afkopen is nieuw. Het provinciaal bestuur vertaalt gezondheidsschade naar financieel economische termen.

Wanneer we ons beperken tot de *financiële* lasten en lusten en de eerlijke verdeling hiervan dat valt het volgende op. De zogenaamde 'windboeren', die de bouw van windturbines mogelijk maken, ervaren beperkte financiële lasten en vooral de lusten. Zij kunnen immers slechts een klein gedeelte van hun grond niet meer gebruiken. Ten behoeve van een eerlijke verdeling van lusten en lasten zou daarom een groot gedeelte van de inkomsten van de windboeren doorgesluisd moeten worden naar de gemeenschap cq. omwonenden om van een eerlijke verdeling van lusten en lasten te kunnen spreken.

Verder is *écht* lokaal eigendom, waarin volledig wordt meegeprofiteerd van de lusten maar waarin ook risico wordt gelopen, een utopie. Daarvoor zijn de investeringen (en risico's) te hoog. De lokale energiemaatschappijen die hiervoor zijn opgericht en waar door middel van het geven van leningen meegeïnvesteed wordt, is een surrogaat van lokaal eigendom. De participanten in deze energiecoöperaties zijn vaak geen omwonenden maar investeerders die ver van het gebied afwonen en in het geheel geen lasten ervaren van de windturbines. Met verdeling van lusten en lasten heeft dit dus niets te maken. Ook de provincie ziet dat lokaal eigendom wellicht moeilijk te bereiken is. Daarom worden kunstgrepen toegepast: financiële participatie mag nu volgens voorliggende Omgevingsverordening ook middels de oprichting van een regionaal of (inter)gemeentelijk energiebedrijf. De overheid als ondernemer in de eigen projecten: deze rolvermenging is niet wenselijk en ook onrechtmatig. **Wij roepen het provinciebestuur op een ander compensatiemodel voor de omwonenden te ontwerpen met hogere compensatie sommen en gratis stroom.**

e. Tractaat van Meppen nog steeds geldig. Ten onrechte stelt u dat het Tractaat van Meppen niet meer geldig is. Er is geen enkel document waaruit dat blijkt. U stelt wel in de nieuwe Omgevingsvisie dat er een afstand van 1 maal de tiphoogte van de Duitse grens wordt aangehouden¹. Dit moet dus volgens het Tractaat van Meppen 377 meter zijn. **Wij vragen u de afstandsnorm van 377 meter volgens het Tractaat van Meppen in uw plannen te respecteren en op te nemen.**

2. Specifieke opmerkingen aangaande voornemens Industriële Windturbines Buurse Noord

a. Met het PPE wijst de provincie de voorkeursgebieden voor windturbines aan. Wij wijzen erop dat er geen ratio is Buurse Noord op te nemen in de voorkeursgebieden en ook niet om in dit gebied windturbines te plaatsen. **Wij vragen het college de kaart met betrekking tot de voorkeursgebieden te herzien en Buurse Noord niet in deze kaart op te nemen. Verder vragen we het college het initiatief van Pure Energie en Energiecoöperatie niet in behandeling te nemen en af te wijzen.**

b. Buurse Noord vinden wij niet geschikt als locatie voor mega windturbines. Wij hebben in Buurse een prachtige omgeving waarin natuur, toerisme en landbouw hand in hand gaan. Buurse heeft een uniek landschap omsloten door zes N2000-gebieden (Buurserzand, Witte Veen, Aamsveen, Lüntener Fischteich, Lüntener Wald, Haaksbergerveen). Deze omgeving trekt ieder jaar veel toeristen. Het is een van de weinige plekken waar het in Nederland (en Overijssel) nog uitzonderlijk stil en uitzonderlijk donker wordt. Het provinciaal en gemeentelijk beleid is er reeds jaren op gericht ontwikkelingen in dit gebied te weren die het stilteniveau zouden kunnen aantasten. Vanwege de uitzonderlijke stilte van het gebied zou het geluid van windturbines een enorme toename van geluid betekenen. U houdt in uw beleid ten onrechte geen enkele rekening met de delta van geluidstoename. **Wij vragen u een maximale toename van 2 dB in uw beleid op te nemen om de nog schaarse stille gebieden in de Provincie Overijssel te beschermen tegen uitsterven. Tevens vragen wij bij ingrijpen door menselijk handelen in een stil gebied, verplicht akoestisch onderzoek met betrekking tot de verandering in geluid op te nemen in uw omgevingsverordening.**

c. Wij begrijpen niet waarom Buurse Noord in de clustering van de provincie een plaats heeft gekregen. De ruimtelijke ontwerpprincipes die aan RES, PPE en clustering ten grondslag liggen, namelijk:

- Koppeling van energievraag en aanbod;
- Ruimtelijke meekoppelkansen;
- Energieopwekking langs de hoofdinfrastructuur²;
- Ontzien van waardevolle gebieden zoals opgenomen in de catalogus gebiedskenmerken Overijssel³;
- Clustering in daarvoor geschikte landschappen;

¹ Ten onrechte is deze 'afstandsnorm' niet in de bijlage II - 'Afstandsnormen en uitsluitingsgebieden' opgenomen. **Wij vragen u dat alsnog te doen.**

² De beoogde industriële turbines liggen 5 km ('vogelvlucht') van de A35.

³ De catalogus gebiedskenmerken is overigens onvolledig want stilte en donkerte voor landelijke gebieden zijn niet beschreven. **Wij vragen u de gebiedskenmerken 'stilte' en 'donkerte' op te nemen in de catalogus gebiedskenmerken.**

zijn **niet** van toepassing op Buurse waardoor opname op de kaart met voorkeursgebieden onterecht is gefundeerd. **Wij verzoeken de kaart voorkeursgebieden te herzien met onderbouwde beleidskeuzes en Buurse hieruit te verwijderen.**

d. Op het WOO-verzoek waarin wij gevraagd hebben naar de wijze waarop het kaartje, opgenomen in de toelichting 'Voorgenomen beleid regie op (clustering) wind' tot stand is gekomen, is geen duidelijk antwoord gekomen.

In een telefonisch gesprek (2 november 2023) met ambtenaar Irma van der Sloot van de provincie is aangegeven dat dit kaartje in de periode van de coalitieonderhandelingen (juli 2023) door gedeputeerde de heer De Bree, genoemde ambtenaar en een GIS-medewerker gezamenlijk op de computer van de GIS-medewerker is 'ingetekend'. Deze handwijze vinden wij zeer curieus. De kaart is kennelijk op arbitraire wijze tot stand gekomen. Het bevestigt ons vermoeden dat het kaartje 'Voorkeursgebieden' opportunistisch is 'opgerekt' naar Buurse Noord. Dit om het voor 1 juli 2023 ingediende initiatief van de Energiecoöperatie Haaksbergen en Pure Energie in Buurse Noord mogelijk te maken. Bovendien lezen wij in de PPE ('verstopt' in paragraaf 2.1) dat voorkeursgebieden niet exact zijn ingetekend en indicatief zijn. Dit is natuurlijk helemaal bijzonder. Gebruik van deze GIS kaart en gebruik van de GIS-systematiek veronderstelt exacte weergaven en maatvoering. Vervolgens neemt de provincie hier afstand van en geeft aan dat een en ander desgewenst nog kan schuiven. De vermeende rechtszekerheid die de voorkeursgebieden volgens de provincie moeten geven (een van de argumenten om tot voorkeursgebieden te komen) wordt hiermee volledig 'onderuitgehaald'. **Wij verzoeken de kaart voorkeursgebieden te herzien met onderbouwde beleidskeuzes en Buurse hieruit te verwijderen.**

e. In het Fundament voor de nieuwe Omgevingsvisie van 21 juni 2022 van de provincie is op bladzijde 30 een kaartje opgenomen waarin voor de provincie Overijssel de locaties zijn aangegeven waar clusters voor windturbines mogelijk zijn. Daar staat Buurse (Noord) **niet** ingetekend. Dat 'bewijst' naar ons idee punt d hierboven. Het is nooit de bedoeling geweest dat Buurse in de clustering zal vallen. **Wij verzoeken de kaart voorkeursgebieden te herzien met onderbouwde beleidskeuzes en Buurse hieruit te verwijderen.**

f. De gronden waarop de windturbines zijn gepland waren aangekocht door de provincie en beoogt voor de realisatie van een NNN-verbindingszone tussen N2000-gebieden Buurserzand, Witte Veen en Aamsveen. Wij zijn verrast dat deze gronden door de provincie in 2022 zijn verkocht aan een agrariër die er vervolgens windturbines op wil realiseren. **Wij verzoeken om een intern (onafhankelijk) onderzoek naar het verdwijnen van potentiële uitbreidingsgebieden voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000, de wijze waarop de transacties van deze gronden en daarmee samenhangende gronden tot stand zijn gekomen, de ratio achter deze transacties en of deze transacties (door de provincie of derden) zijn beoordeeld in het kader van het Didam-arrest en/of vigerende (Europese) wet- en regelgeving, en zo ja wat daarvan de uitkomst was. Wij hebben recent ook een WOO-verzoek hieromtrent ingediend (ontvangen door de provincie op 5 maart jl).**

g. Buurse Noord valt gezien het bovenstaande onder Trede 4 van de windladder (toekomstig NNN-gebied). Daar zijn volgens het aangescherpte beleid naar aanleiding van de motie 'Grip

op wind', **geen** initiatieven voor windturbines meer mogelijk. **Wij verzoeken de kaart voorkeursgebieden te herzien met onderbouwde beleidskeuzes en Buurse hieruit te verwijderen.**

h. Pure Energie heeft voor de windturbines in Buurse Noord geen 'stekkerrechten' geregeld. Dat betekent dat zeer onzeker is of het windpark überhaupt op het net kan worden aangesloten. Uitgangspunt moet onzes inziens altijd zijn dat *eerst* de aansluiting op het net moet zijn geregeld, voordat een principeverzoek in behandeling wordt genomen door de provincie. **Wij verzoeken u geen medewerking te verlenen aan het initiatief van Pure Energie en de Energiecoöperatie Haaksbergen voor het realiseren van windturbines in Buurse Noord omdat niet zeker is dat deze kunnen worden aangesloten op het elektriciteitsnet.**

i. Natuurtoets is onder meer beoordeeld welke risico's er zijn voor de N2000 gebieden. Deze natuurtoets is geen passende beoordeling van de plannen voor windturbines in Buurse Noord omdat de omliggende N2000-gebieden van dit beoogde cluster van windturbines niet in de natuurtoets zijn opgenomen. Het vormt dus op dit punt ook geen nadere onderbouwing van het voorkeursgebied waarin Buurse Noord is opgenomen. **Wij verzoeken de kaart voorkeursgebieden te herzien met onderbouwde beleidskeuzes en Buurse hieruit te verwijderen.**

Tot verdere toelichting gaarne bereid,

Hoogachtend,

Het bestuur van de Stichting Tegenwind Haaksbergen

